

En strängare syn på hantering av vapen och explosiva varor

Förekomsten och användningen av illegala vapen och explosiva varor är ett allvarligt samhällsproblem som måste bekämpas. Som en del av regeringens 34-punktsprogram mot gängkriminalitet föreslås nu ändringar som bland annat innebär att fler vapenbrott och brott mot tillståndsplikten för explosiva varor kan bedömas som grova och synnerligen grova samt att smuggling av vapen och explosiva varor blir särskilda brott med samma straffskalor som för vapenbrott och brott mot tillståndsplikten för explosiva varor. Förslagen föreslås träda i kraft den 1 december 2020.

Bakgrund

Straffen för vapenbrott och brott mot tillståndsplikten för explosiva varor har skärpts i flera omgångar. Senast i maj 2017 och januari 2018, då bland annat minimistraffen för de grova och synnerligen grova brotten höjdes från fängelse i ett år till fängelse i två år. Statistik visar att antalet lagföringsbeslut där vapenbrott var huvudbrott ökade under 2018 jämfört med 2017, att de genomsnittliga fängelsestraff som dömts ut för vapenbrott och grova vapenbrott har blivit påtagligt längre samt att antalet häktade för vapenbrott under 2018 och 2019 varit fem gånger fler än under 2017.

Förekomsten och användningen av illegala vapen och explosiva varor är emellertid fortsatt ett allvarligt samhällsproblem. Regeringen anser därför att det finns

skäl att se ännu strängare på framför allt de allvarligare formerna av vapenbrott och brott mot tillståndsplikten för explosiva varor. Att vapen och explosiva varor förekommer illegalt i samhället är i de flesta fall ett resultat av att de vid något tillfälle förts in till landet. Det finns därför anledning att se lika allvarligt på införsel av illegala vapen och explosiva varor som på innehav och hantering av sådana vapen och varor i landet.

Vad innebär förslagen?

Grova vapenbrott och grova brott mot tillståndsplikten för explosiva varor

Vid bedömningen av om ett vapenbrott eller brott mot tillståndsplikten för explosiva varor är grovt finns ett antal omständigheter som särskilt ska beaktas. Regeringen föreslår att en ny

sådan omständighet ska läggas till och att en annan ska förtydligas.

Den omständighet som regeringen föreslår ska läggas till är att vapnet eller den explosiva varan har innehafts i en sådan miljö att vapnet eller varan typiskt sett kan befaras komma till brottslig användning. Med detta avses vad som i andra sammanhang kan kallas en "kriminell miljö". Detta träffar platser där kriminell verksamhet bedrivs, men även ett i vidare bemärkelse kriminellt sammanhang. Ändringen innebär att innehav av ett vapen eller en explosiv vara i till exempel bostäder där narkotikaförsäljning eller annan brottslighet förekommer, eller vars innehavare har anknytning till en kriminell gruppering eller ett kriminellt nätverk, kan bedömas som grovt brott.

En annan omständighet som särskilt ska beaktas är om vapnet eller den explosiva varan har varit av särskilt farlig beskaffenhet. Regeringen föreslår att det ska förtydligas i vilka fall vapen och explosiva varor ska anses vara av särskilt farlig beskaffenhet. Förslagen innebär att fler enhandsvapen och explosiva varor ska anses vara av särskilt farlig beskaffenhet.

Synnerligen grova vapenbrott och brott mot tillståndsplikten för explosiva varor

Vid bedömningen av om ett brott är synnerligen grovt ligger fokus i dag på om det har avsett ett stort antal vapen eller explosiva varor. Regeringens förslag innebär att det inte längre ska behöva vara fråga om ett stort antal vapen eller explosiva varor, om det rör sig om vapen eller explosiva varor av särskilt farlig beskaffenhet. Det ska då räcka med flera vapen eller explosiva varor för att brottet ska kunna bedömas som synnerligen grovt.

Regeringen föreslår även en höjning av maximistraffet för synnerligen grovt vapenbrott och synnerligen grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor, från sex till sju års fängelse.

Vapensmuggling och smuggling av explosiv vara

Smuggling av vapen och explosiva varor bedöms i dag enligt de vanliga smugglingsbestämmelserna. Det innebär bland annat att straffminimum för grov smuggling som avser vapen eller explosiva varor är sex månaders fängelse, medan straffminimum för grovt vapenbrott och grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor är två års fängelse. Regeringens förslag innebär att det införs en särskild reglering av smuggling av vapen och explosiva varor, där brotten ges egna brottsbeteckningar och delas in i brott av normalgraden, ringa, grovt och synnerligen grovt brott. Straffskalorna för de nya brotten föreslås motsvara straffskalorna för vapenbrott och brott mot tillståndsplikten för explosiva varor.

Vad innebär förslagen för brottsbekämpningen?

Den nya regleringen av vapensmuggling och smuggling av explosiv vara innebär, förutom att de utdömda fängelsestraffen kan antas bli längre, att så kallade obligatorisk häktning kommer att gälla för de grova och synnerligen grova brotten. Den nya reg-

leringen ger även Tullverket tillgång till ytterligare tvångsmedel som underlättar utredningarna av smuglingsbrott. I anslutning till straffskärpningarna föreslår regeringen dessutom ändringar i smuglingslagen som innebär att Tullverket får möjlighet att påbörja egna förundersökningar när myndigheten påträffar vapen och explosiva varor, även om dessa inte kan kopplas till något smuglingsbrott.

De föreslagna ändringarna i regleringen om vapenbrott och brott mot tillståndsplikten för explosiva varor får till följd att fler sådana brott kan bedömas som grova och synnerligen grova. Förutom längre fängelsestraff innebär även detta att reglerna om så kallade obligatorisk häktning blir tillämpliga i fler fall än i dag och att Polismyndigheten får tillgång till fler tvångsmedel under utredningarna av dessa brott.

regeringen.se/34-punktsprogrammet

